

Bula EXIVI DE PARADISO 1312

[CLEMENS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI]

[KLEMENT V., BISKUP,
SLUŽEBNÍK SLUŽEBNÍKŮ BOŽÍCH],

1. **Exivi de Paradiso**, dixi, rigabo hortum plantationum, ait ille coelestis agricola, qui vere fons sapientiae verbum Dei, a Patre in Patre manens, genitum ab aeterno, novissime diebus istis (fabricante Sancto Spiritu) in utero Virginis caro factum, exivit homo ad opus arduum redemptionis humani generis peragendum: exemplar se dando coelestis vitae, praebens hominibus semetispsum.

Verum quia plerumque mortalis vitae sollicitudinibus pressus homo, mentis aspectum ab exemplaris hujusmodi intuitu diverteat: verus noster Salomon in solio militantis Ecclesiae hortum voluptatis inter ceteros quemdam fecit a procellosis mundi fluctibus elongatum, in quo quieties ac securius vacaretur contemplandis, servandisque hujusmodi operibus, exemplaris in hunc mundum introivit ipse, ut regaret ipsum foecundis aquis gratiae, & doctrinae.

Hic hortus siquidem est Fratrum Minorum sancta Religio, quae muris regularis observantiae firmiter undique circumclusa, intra se solo contenta Deo adornatur abunde novellis plantationibus filiorum. Ad hunc veniens dilectus Dei Filius mortificantis poenitentiae myrrham metit cum aromatibus, quae suavitate mira universis odorem attrahentis sanctimoniae circumfundunt.

1. **Vyšel jsem z ráje** a zavlažím zahradu [plnou] rostlin, pravil onen nebeský rolník, jenž je pravý zdroj moudrosti a Slovo Boží, vyšel od Otce a v Otci zůstává, je zrozen od věčnosti, v poslední době však, za oněch dnů (působením Ducha svatého), přijal v lůně Panny tělo a vyšel z něj jako člověk, aby konal namáhavé dílo vykoupení lidského rodu: Na sobě ukázal příklad nebeského života a dal lidem sám sebe.

Protože však lidé byli často tísněni starostmi smrtelného života, odvraceli zrak své mysli od tohoto příkladného vhledu: Náš pravý Šalomoun na trůně bojující Církve utvořil mezi jinými zahradu rozkoší, vzdálenou od bouřlivých vln světa, v níž by bylo možné klidněji a bezpečněji se oddávat nazírání a takovým skutkům. On sám šel příkladem a vstoupil do tohoto světa, aby jej zavlažoval vodami milosti a nauky.

Touto zahradou je vskutku svatý Řád Menších bratří, který je pevně obehnán hradbami řeholní disciplíny, sám v sobě se spokojuje jen s Bohem, a v hojnosti na něm raší stále nové výhonky synů. Když do zahrady přišel milovaný Boží Syn, sklídlil myrhu umrtvujícího pokání s vonnými látkami, která s podivuhodnou sladkostí šířila kolem sebe do všech míst vůni přitažlivé svatosti.

Haec est illa colestis vitae forma, & regula, quam descripsit ille Confessor Chirsit eximius sanctus Franciscus; ac servandam a suis filiis verbo docuit pariter & exemplo.

Papežové objasňují Řeholi

2. Quia vero dictae sanctae regulae professores, ac aemulatores devoti, ut & alumni, & veri Filii tanti Patris affectabant, sicut & ferventer affectant, ad purum & ad plenum praemissam regula firmiter observare: attendentes quaedam quae dubium poterant afferre sensum in ipsius regulae serie contineri, pro ipsorum declaratione habenda recurrerunt prudenter olim ad apicem Apostolicae dignitatis, ut certificati per ipsam, cujus pedibus etiam per ipsam regulam sunt subjecti, possent Domino (pulsis cunctis dubiis) cum plena claritate conscientiae deservire.

Horum autem piis, & justis supplicationibus plures praedecessores nostri Romani Pontifices successive (sicut dignum erat) applicantes aures & ad animum, declaraverunt ea quae dubia videbantur: addiderunt nonnulla, & aliqua concesserunt, sicut expedire videbant Fratrum conscientias, ac purae observantiae hujus status.

Verum quia plerumque ubi culpa non est, eam timere solent conscientiae timoratae, quae in via Dei quodcumque devium expavescunt, non sunt ad plenum ex dictis declarationibus dictorum omnium Fratrum conscientiae quietatae, quin circa aliqua ad regulam ipsorumque statum pertinentia dubitationum in ipsis fluctus aliqui generentur &

Toto je ten nebeský způsob života a Řehole, kterou sepsal onen vynikající Kristův Vyznavač sv. František a kterou svým slovem i příkladem učil své syny zachovávat.

2. Protože pak se vyznavači a zbožní napodobovatelé zmíněné svaté Řehole jakožto praví žáci a synové takového Otce vroucně snažili, čistým způsobem celistvě a pevně zachovávat uvedenou Řeholi: pozorně přemýšleli o jistých věcech v textu, jejichž smysl byl nejasný, a proto se obrátili s prosbou o jejich objasnění na tehdejší vrchol apoštolské důstojnosti, aby našli ověření u nohou toho, jemuž jsou mocí samotné Řehole podřízeni, a bez jakékoliv pochybnosti mohli s čistým svědomím sloužit Pánu.

Mnozí naši předchůdci římské papežové (jak se slušelo) sklonili své uši i ducha k těmto zbožným a oprávněným prosbám, a vydali prohlášení k věcem, které se jevily pochybné. Některé věci přidali, jiné dovolili, jak se zdálo potřebné pro odstranění zmatku ve svědomí bratří, a pro stav neporušené řeholní disciplíny.

Je totiž pravda, že často tam, kde není vina, mají z ní obavy bázlivá svědomí, která se velmi obávají, že by se třeba i jen nepatrně, mohla odchýlit od cesty k Bohu.

Dřívější [papežská] prohlášení nepřinesla všem bratřím klid svědomí, ale spíše, jak se dostalo k našim uším na několika veřejných i soukromých

Poznámky k dokumentu

Konstituce *Exivi de paradiso* (vydaná na koncilu ve Vienne) principiálně potvrdila rozhodnutí buly *Exiit qui seminat*. Rozšířila ji ale tím, že představeným dovolila určovat standardy kvality v odívání a v jídlu (PRUDLO D. (ed.): *The Origin, Development, and Refinement of Medieval Religious Mendicancies*, Brill, 1976, s. 194).

Dovolím si zde převzít komentář jedné současné studie, abych nemusel opakovat fakta, již dříve uvedená u buly *Exiit qui seminat*: "Tato konstituce měla ukončit vleklé spory mezi františkánstvím a papežstvím ve věci chudoby. Konstituce stanovovala, že bratři nemusí dodržovat všechna doporučení Evangelia, ale pouze ta nejdůležitější, avšak ve všech jejích aspektech, a vše, co jim bylo výslovně uloženo. Směli tedy mít pouze dva hábity (jeden s kapucí a jeden bez ní), chodit měli bosí (vyjma extrémních situací), bylo jim zakázáno užívat povozů, a podřizovali se od 1. listopadu do Vánoc a každý pátek přísnému půstu. Zakazovalo se jim vybízet své příznivce k darům; zdrojem jejich živobytí zůstaly almužny, neměli přijímat dědictví a peníze. Vše, co měli, se považovalo za vlastnictví Církve, zatímco Řád zůstával pouhým uživatelem. Úplný klid tím sice nenastal, ale když generál Řádu Michael z Ceseny dosáhl podpory Jana XXII. k tvrdému postupu proti radikálnímu spirituálům, podařilo se františkánskému vedení obnovit svou autoritu. Daní za to však bylo nespočetné množství bratří postižených inkvizicí.

Záhy se konflikt přenesl i mezi umírněně františkány-konventuály.

Zasloužil se o to sám papež. Buly *Quia nonnunquam* (26.3.1322), *Ad conditorem canonum* (8.12.1322) a *Cum inter nonnullos* (12.11.1323) zpochybnil františkánskou fikci o rozdílu mezi vlastnictvím a užíváním, i o chudobě Krista a apoštolů. Michael z Ceseny se musel dostavit do Avignonu a před odsouzením se spolu s Bonagratiem z Bergama a Vilémem z Ockhamu zachránil jen útekem na dvůr Ludvíka Bavorského. Kritické stanovisko františkánských teologů vůči papežské nauce zostřovaly nejen stále vyhrocenější vztahy mezi Janem a císařem. Přispěl k tomu i spor o zření Boží tváře (*Visio beatifica*). Podle tradiční nauky se zemřelým v milosti Páně a svatým mělo dostat blaženého stavu sdílení božské přítomnosti. Výklad ale kolísal, protože Církev k němu nevydala žádné závazné stanovisko. Jan XXII. se proto rozhodl nalézt východisko a v posledních letech svého pontifikátu se pokusil prosadit teologicky poněkud nešťastné řešení, spočívající v tom, že svatí a spravedliví před posledním soudem nahlížejí Krista, avšak nikoli v jeho božství, ale pouze v lidství (subaltare, tedy pod mystickým oltářem Božím). Učení se setkalo s odmítavou reakcí a papež ho nakonec (1336) odvolal. Pro Ockhama ovšem představovalo další z důkazů o tom, že hereze se usídlila v nejvyšších patrech Církve". (SUCHÁNEK D.-DRŠKA V.: *Církevní dějiny. Antika a středověk*, Praha: Grada Publishing, 2013, s. 395-396).

Prameny:

WADDING L.: *Annales Minorum in quibus res omnes trium Ordinum a sancto Francisco institutorum...*, sv. VI, Roma: Bernabò & Lazzarini, 1736, s. 202-211;

SBARAGLIA J.H.—EUBEL C. (eds.): *Bullarium franciscanum sive Romanorum Pontificum constitutiones, epistolae, diplomata tribus ordinibus Minorum, Clarissarum, Poenitentium a seraphico patriarcha Sancto Francisco institutis ab eorum originibus ad nostra usque tempora concessa*, sv. V, Roma, 1898, s. 80-86;

Clementinarum, sv. V.XI.1, CICan 2, 1193-1200.

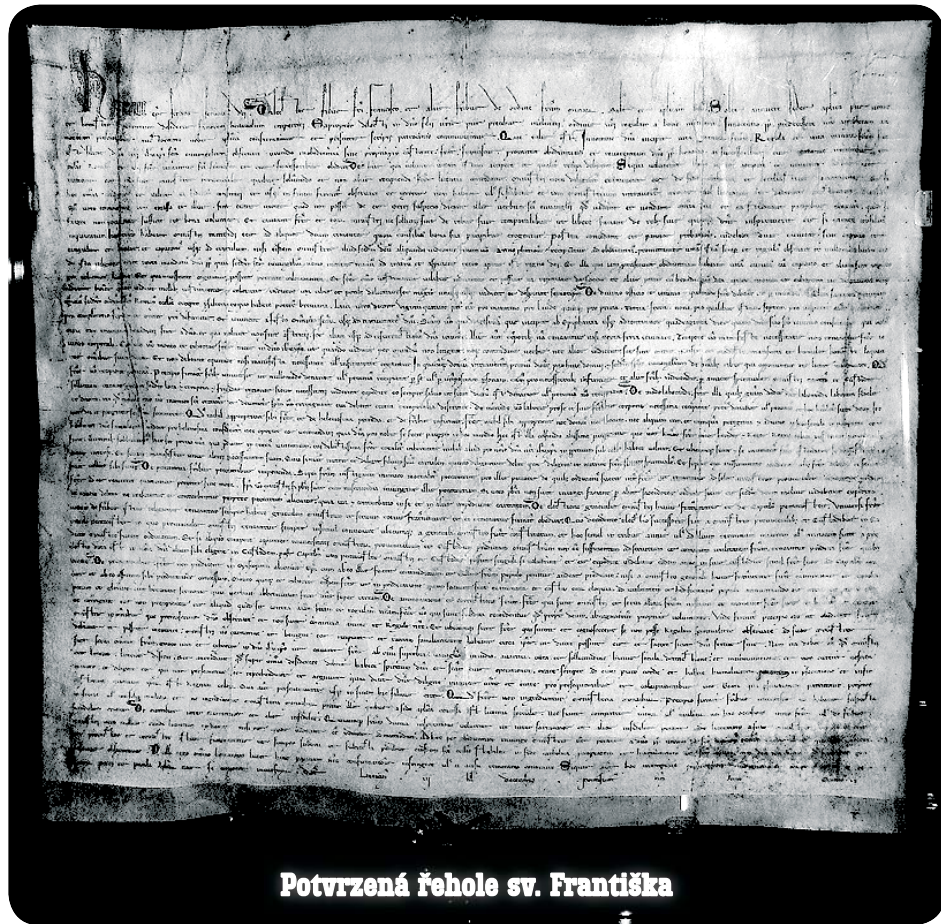
<http://www.franciscan-archive.org/bullarium/exivi-1.html> [konzultováno: 1.3.2017]

anglický překlad: <http://www.franciscan-archive.org/bullarium/exivi-e.html> [1.3.2017]

Literatura:

NIMMO D.: *Reform and Division in the Medieval Franciscan Order*, Roma 1987, s. 207-209;

MALCOLM L.: *Franciscan Poverty*, London 1961, s. 141nn. 198-200.

Potvrzená řehole sv. Františka

orientur, sicut ad aures nostras pluries, & de quampluribus in publicis, & privatis consistoriis est perlatum.

Quapropter per ipsos Fratres nobis est humiliter supplicatum, quatenus praedictis dubiis, quae occurrerunt, & quae possunt occurrere in futurum, adhibere opportuna declarationis remedia, de benignitate Sedis Apostolicae curaremus.

Papežova náklonnost k těm, kdo slíbili žít podle Řehole

3. Nos igitur, cujus animus ab aetate tenera pia devotione efferbuit ad hujusmodi professores regulae, & ad Ordinem ipsum totum: nunc autem ex communi cura pastoralis regiminis, quam immeriti sustinemus, ad ipsos fovendos dulcius & attentius gratiosis favoribus prosequendos tanto provocamur ardentius, quanto frequentius intente mente revolvimus fructus uberes, quos ex eorum exemplari vita, & salutare doctrina toti universali Ecclesiae continue cernimus provenire, tam pia supplicatione intentione commoti, ad peragendum diligenter quod petitur, studia nostra duximus convertenda: ipsaque dubia per plures Archiepiscopos, & Episcopos, & in Theologia Magistros, & alios litteratos providos, & discretos examinari fecimus diligenter.

Bratři nejsou povinni zachovávat všechny evangelní rady. Jsou však vázáni zachovávat všechno, co náleží ke třem slibům.

4. Cum igitur in primis ex eo quod in dictae regulae principio habetur: Regula, & vita Fratrum Minorum haec est: scilicet Domini nostri Jesu Christi santum Evangelium observare, in obedientia vivendo, sine proprio, & in castitate. Item infra: Finito vero

konzistořích, se zrodila a povstala ohledně Řehole a toho, co patří k jejímu stavu, nejedna vlna neklidu.

Proto sami bratři nás pokorně prosili, aby Svätý stolec dobrotivě poskytl vhodným objasněním lék na uvedené pochybnosti, které vystávají nebo v budoucnu mohou vyvstat.

3. Proto my, kteří od útlého věku chováme zbožnou náklonnost k těm, kdo slíbili žít podle této Řehole i samotnému Řádu jako celku, nyní, když nám, nehodným, byla svěřena obecná pastýřská správa, cítíme se pobízeni, abychom něžněji a pozorněji podpořili milostmi hojné plody, které víme, že nepřetržitě vyvěrají pro celou Církev, z jejich příkladného života a spásné nauky.

Proto jsme na základě zbožných proseb [bratří] pečlivě prozkoumali záležitosti, které nám byly předloženy a požádali jsme o jejich pozorné posouzení i několik arcibiskupů, biskupů, magistrů teologie, a jiné vzdělané, zkušené a rozvážné muže.

4. A tedy především, na počátku uvedené Řehole se píše: "Řehole a život menších bratří je: zachovávat sväté evangelium našeho Pána Ježíše Krista životem v poslušnosti, bez vlastnictví a v čistotě" (Řeh 1,1) a o něco dále čteme: "Když skončí rok zkoušky, ať jsou přijati

anno probationis, recipiantur ad obedientiam promittentes vitam istam semper & regulam observare. Item circa finem regulae: Paupertatem, & humilitatem, & sanctum Evangelium Domini Nostri Jesu Christi, quod firmiter promissimus, observemus:

fuit haesitatum, an Fratres ejusdem Ordinis ad omnia, tam praecepta, quam consilia Evangelii, ex professione suae regulae teneantur: quibusdam dicentibus, quod ad omnia: aliis autem asserentibus, quod ad sola tria illa consilia, videlicet, vivere in obedientia, in castitate, & sine proprio, & ad ea, quae sub verbis obligatoriis ponuntur in regula, obligantur.

Nos circa hunc articulum praecessorum nostrorum vestigiis inherentes, ipsumque articulum quoad aliquid clarium prosequentes, dictae haesitationi duximus respondendum, quod cum votum determinatum cujuslibet habeat cadere sub certo, vovens regulam non potest dici teneri ex vi voti hujusmodi ad ea consilia Evangelica, quae in regula non ponuntur, & quidem beati Francisci conditoris regulae haec probatur fuisse intentio, ex hoc quod quaedam Evangelica consilia in regula posuit, aliis praetermissis.

Si enim per illud verbum: Regula & vita Fratrum Minorum haec est &c. intendisset eos ad omnia consilia evangelica obligare, superflue & nugatorie quaedam eorum, suppressis ceteris, in regula expressisset.

Cum autem natura termini restrictivi hoc habeat, quod sic excludit ab ipso extranea, quod cuncta ad ipsum

k poslušnosti a slíbi vždy zachovávat tento život a Řeholi" (Řeh 2,11). A ke konci Řehole stojí: "*abychom zachovávali chudobu, pokoru a svaté evangelium našeho Pána Ježíše Krista, což jsme pevně slíbili*" (Řeh 12,4).

Byla vznesena pochybnost, zda bratři tohoto Řádu jsou na základě řeholních slibů vázáni zachovávat jak evangelní příkazy, tak i evangelní rady. Jedni tvrdí, že jsou vázáni k obojímu, jiní však prohlašují, že jsou vázáni pouze k oněm třem evangelním radám, totiž žít v poslušnosti, v čistotě a bez vlastnictví, a k těm věcem, které jsou v Řeholi označeny jako závazné.

My v tomto bodu jdeme ve stopách našich předchůdců a abychom v tomto článku zjednali více jasno, považujeme za potřebné odpovědět na uvedenou pochybnost, že předmětem slibu musí být nepochybné věci, a proto nelze tvrdit, že ten, kdo slíbil žít podle [této] Řehole, je moci takového slibu vázán k dodržování těch evangelních rad, které nejsou předloženy v Řeholi. A jeví se zřejmé, že takový byl i úmysl autora Řehole blaženého Františka, neboť některé evangelní rady předložil v Řeholi, zatímco jiné opomenul.

Pokud by totiž větou: "*Řehole a život menších bratří je*" měl v úmyslu zavázat je k zachování všech evangelních rad, byl by zcela nadbytečně a lehkovážně vyjmenoval v Řeholi jen některé z nich, zatímco jiné by byl zcela potlačil.

Protože však patří k povaze restriktivního termínu, že vylučuje to, co je mimo něj, a vymezuje všechny věci,

causa, videretur aliquando in Provinciis ultra Maris Hiberniae, Graecia, seu Romaniae, in quibus hactenus alius providendi modus dicitur ex causa certa, & rationabili fuisse servatus, expedire Ministrum Provinciale, per Ministrum Generalem, cum proborum Ordinis consilio potius, quam per Capituli praedicti electionem praefici: in Provinciis Hiberniae etiam ultramarinis irrefragabiliter, in Romania vero, vel Graecia quando Minister dictae Provinciae moreretur, vel obsolveretur citra Mare; illa vice servetur absque dolo, partialitate, & fraude (super quo eorum conscientias oneramus) quod super hoc dictus Minister cum dictorum proborum Consilio duxerit ordinandum.

16. In destitutione vero dictorum Ministrorum Provincialium servari volumus, quod super hoc hactenus de ipso Ordine extiterit observatum. Ceterum si contigerit eosdem Ministro Generali carere, per Vicarium Ordinis fiat super hoc, quod faciendum fuerit per eundem Ministrum usquequo provisum fuerit de Generali Ministro.

17. Porro si quid de hujusmodi Ministro Prov. secus attentari forte contigerit, illud *ipso facto* sit irritum, & inane.

Nulli igitur omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum declarationum, dictorum, commissionum, mandati, constitutionum, judiciorum, & voluntatum infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

ze zřejmých a rozumných důvodů je vhodné, aby v provinciích za Irským, Středozezemním, Egejským, či Černým mořem byl zachováván jiný způsob volby provinciála, je třeba, aby to stanovil po poradě se osvědčenými členy Řádu.

Jestliže v těchto irských, rumunských či řeckých nebo zámořských provinciích zemře příslušný provinciál, nebo je odvolán na tuto stranu moře, ať se v příslušné provincii postupuje bez přetvářky, stranickosti a podvodů (k čemuž bratry zavazujeme ve svědomí), aby mohl být po poradě s osvědčenými řeholníky vybrán nový ministr.

16. Pokud bude uprázdněn úřad provinciála, přejeme si, aby se zachovávaly doposud praktikované řádové zvyklosti. Pokud dojde k uprázdnění úřadu generálního ministra, ať jeho pravomoci, až do volby nového generálního ministra, převezme generální vikář.

17. Jestliže by se proto někdo snažil postupovat ohledně provinciála odlišně, takové jednání je automaticky neplatné a neúčinné.

Nikomu není tedy dovoleno porušovat tuto listinu našich prohlášení, výroků, dovolení, pověření, ustanovení, rozhodnutí a přání, nebo se jí opovážlivě protivit. Pokud by se o to někdo pokoušel, ať je mu známo, že se vystavuje účinkům hněvu všemohoucího Boha, a blažených apoštolů Petra a Pavla.

Dáno ve Vienne [FR], 6. května 1312, v osmém roce našeho pontifikátu.

nullam facit de Ministrorum Provincialium electione, vel institutione penitus mentionem, oriri super hoc poterat dubitatio inter Fratres:

nos volentes posse ipsos clare & secure procedere in omnibus factis suis: declaramus, statuimus etiam & ordinamus in hac constitutione in perpetuum valitura, ut cum alicui Provinciae de Ministro fuerit providendum, ipsius Ministri electio penes Capitulum Provinciale resideat, quam idem Capitulum die sequenti, qua fuerit congregatum, facere teneatur. Ipsius autem electionis confirmatio ad Ministrum pertineat Generalem,

& si quidem ad electionem hujusmodi per formam scrutinii procedatur, & votis in diversa divisio, electiones plures in discordia celebrari contingat, illa quae a majori parte Capituli numero (nulla zeli vel meriti collatione, aut consideratione habita) fuerit celebrata, exceptione seu contradictione quacumque alterius partis non obstante, per dictum Generalem Ministrum de consilio discretorum de Ordine (prius tamen ex Officio, prout spectat ad ipsum, diligenti examinatione praemissa) confirmetur, vel etiam infirmetur: prout ei secundum Deum visum fuerit expedire: & si fuerit infirmata, ad Capitulum Provinciale electio hujusmodi revertatur.

15. Ceterum si Capitulum Provinciale die praedicta Ministrum eligere praetermittet: ex tunc Ministri Provincialis provisio ad Generalem Ministrum libere devolvatur.

Verum si Ministro praedicto, & Capitulo generalibus ex certa ac rationabili

nezmiňuje se o podmínkách volby nebo jmenování provinciála, mohly by se v této věci zrodit mezi bratry pochybnosti.

Protože si tedy přejeme, aby v této záležitosti mohli postupovat jasně a jistě, prohlašujeme, ustanovujeme a také nařizujeme touto trvale platnou konstitucí, že když v některé provincii bude třeba se postarat o provinčního ministra, ať se volba provinciála uskuteční na provinční kapitule, a to následujícího dne poté, co se bratři sešli. Potvrzení zvoleného provinciála však přísluší generálnímu ministrovi.

Pokud se však volba uskuteční prostřednictvím písemného skrutinia, a dojde k roztržštěnosti hlasů, ať se skrutinium několikrát opakuje, aby se dosáhlo větší shody, a volba provinciál mohl být schválena většinou účastníků kapituly (bez ohledu na žárlivost, zásluhy, či důstojnost osob a bez přihlížení k odlišným či opačným názorům), a následně potvrzena nebo anulována generálním ministrem po poradě s jeho řádovou radou (poté, co návrh pozorně prozkoumal, jak je k tomu povinen na základě svého úřadu), podle toho, jak se mu to před Bohem bude jevit správné. Pokud volbu zrušil, provinční kapitula přikročí k nové volbě.

15. Pokud provinční kapitula opomene zvolit ministra uvedeného dne, následujícího dne přechází tento úkol na generálního ministra, který jej může svobodně vybrat.

Jestliže se však uvedený ministr a generální kapitula domnívají, že

pertinentia concludit: declaramus & dicimus, quod dicti Fratres non solum ad illa tria nude & absolute accepta ex professione suae regulae obligantur, sed etiam tenentur ad ea omnia implenda, quae sunt pertinentia ad tria praedicta, quae regula ipsa ponit.

Nam si ad haec tria praedicta tantum praecise & nude promittentes se servare regulam vivendo in obedientia, castitate, & sine proprio, & non etiam ad omnia contenta in regula, quae hae tria modificant, arctarentur pro nihilo & vane professentur haec verba: Promitto semper hanc regulam observare: ex quo ex his verbis nulla obligatio nasceretur.

Nec tamen putandum est, quod beatus Franciscus professores hujus regulae, quantum ad omnia contenta in regula modificantia tria vota, seu ad alia in ipsa expressa intenderit aequaliter esse obligatos; quin potius aperte discrevit, quod quoad quaedam ipsorum ex vi verbi transgressio est mortalis, & quoad quaedam alia, non: cum ad quaedam ipsorum verbum apponat praeccepti, vel aequipollentis eidem, & quad aliqua verbis aliis sit contentus.

5. Item quia praeter ea, quae expresse verbo praeccepti, ac exhortationis, seu moniti ponuntur in regula: talia nonnulla verbo imperativi modi negative vel affirmative apposito inseruntur, hactenus extitit dubitatum an tenerentur ad ista, ut ad habentia vim praeccepti. Et quia, ut intelleximus, non minuitur hoc dubium, sed augetur ex eo quo faelicis recordationis Nico-

teré k němu patří, prohlašujeme a říkáme, že uvedení bratři jsou zavázáni nejen pouze a výhradně k oněm třem slibům, které jim předkládá jejich Řehole, ale také jsou povinni zachovávat všechno, co je podle Řehole s těmito třemi sliby spojeno.

Pokud by totiž současně se závazkem života podle tří řeholních slibů chápaných v úzkém a přesném slova smyslu, slibovali pouze žít v poslušnosti, v čistotě a bez vlastnictví, avšak nezažehovali do toho vše ostatní v Řeholi, co modifikuje a upřesňuje tyto tři sliby, zbytečně a marně by slibovali tato slova: "Slibuji, že budu vždy zachovávat tento život a Řeholi" (2,11), neboť z těchto slov by nevyplýval žádný závazek.

Nelze se však ani domnívat, že blažený František měl v úmyslu zavázat ty, kdo slíbili život podle Řehole, stejným způsobem ke všemu, co je v Řeholi obsaženo; otevřeně totiž rozlišuje, že překročení některých ustanovení je spojeno se smrtelným hříchem, zatímco u jiných nikoliv. Proto k některým ustanovením přímo doplňuje slovo »příkaz« nebo jeho ekvivalent, zatímco jinde se spokojuje s jinými slovy.

5. Dále protože kromě toho, co je v Řeholi výslovně označeno jako příkaz, povzbuzení nebo napomenutí, některé věci jsou formulovány pomocí negativního či pozitivního rozkazovacího způsobu.

Vznikla tedy pochybnost, zda také tyto věci jsou stejně závazné, jak příkaz. A jelikož je známo, že tato pochybnost se neumenšila, nýbrž

laus Papa III. praedecessor noster noscitur declarasse, quod Fratres ipsi ex professione suae regulae sunt adstricti ad ea consilia evangelica, quae in ipsa regula praeceptorie vel inhibitorie, seu sub verbis equipollentibus exprimuntur; & nihilominus ad eorum omnium observantiam, quae ipsis in eadem regula sub verbis obligatoriis indicuntur;

supplicaverunt praedicti Fratres, ut ad ipsorum conscientias servanda declarare, quae horum censeri debent praeceptis aequipollentia, ac obligatoria dignemur.

Nos itaque, qui in sinceris horum conscientiarum delectamur, attendentes quod in his, quae animae salutem respiciunt, ad vitando graves remorsus conscientiae pars securior est tenenda:

dicimus quod licet Fratres non ad omnium, quae sub verbis imperativi modi ponuntur in regula, sicut ad praeceptorum, seu praeceptis aequipollentium observantiam teneantur:

expedit tamen ipsis Fratribus ad observandam puritatem regulae, & rigorem, quod ad ea, sicut ad aequipollentia praeceptis se noverint obligatos, quae hic inferius adnotantur.

Ut autem haec, quae videri possint aequipollentia praeceptis ex vi verbi, vel saltem ratione materiae de qua agitur, seu ex utroque sub compendio habeantur: declaramus, quod

illud quod ponitur in regula de non habendo plures tunicas, quam unam cum caputio, & aliam sine caputio: item de non portandis calceamentis,

•(6)•

naopak narostla poté, co náš předchůdce blažené paměti Mikuláš III. vydal prohlášení, že bratři jsou mocí řeholních slibů vázáni zachovávat ty evangelní rady, které jsou v Řeholi vyjádřeny formou příkazu, zákazu, nebo ekvivalentními výrazy, a stejně tak i to, co je v Řeholi napsáno formou závazného nařízení (Eq5, č. 6).

Přesto se na nás bratři obrátili, abychom pro klid jejich svědomí ráčili objasnit, které jsou ty výrazy ekvivalentní příkazu a zavazující.

A tak jsme jim rádi naslouchali, protože máme potěšení v upřímnosti jejich svědomí, a protože tam, kde jde o spásu duší, je třeba držet se bezpečnější cesty, abychom se vyhnuli těžkým výčtkám svědomí.

Prohlašujeme proto, že je [legálně] přípustné, když bratři nebudou stejně přísně vázáni zachovávat všechno, co je v Řeholi předloženo formou rozkazovacího způsobu, jako jsou vázáni k zachování toho, co je napsáno ve formě příkazu nebo ekvivalentními slovy.

Je však jisté prospěšné, aby bratři, kvůli zachování čistoty a přísnosti Řehole, považovali za stejně závazné jako příkaz i věci, které jsou níže vyjmenovány.

Aby však to, co se může jevit jako ekvivalentní příkazu silou slova nebo s ohledem na záležitost, o níž se jedná, či kvůli obojímu, bylo podáno formou kompendia, prohlašujeme, za takové:

příkaz Řehole, že nemají mít více hábitů, než jeden s kapucí a druhý bez kapuce (2,14); dále pak, že nemají nosit obuv (srov. 2,15),

Circa equorum vero & armorum oblationes illud decernimus in omnibus, & per omnia observandum, quod per declarationem praedictam in pencuniariis noscitur eleemosynis definitum.

12. Ex praemissis autem succrevit non parum scrupolosa quaestio inter Fratres: videlicet utrum ex suae professione regulae obligentur ad arctum & tenuem, sive pauperem usum rerum: quibusdam ex ipsis creditibus & dicentibus, quod sicut quoad dominium rerum habent ex voto abdicationem arctissimam, ita ipsis quoad usum arctitudo maxima & exilitas est indicta: aliis in contrarium asserentibus, quod ex professione sua ad nullum usum pauperem, qui non exprimatur in regula obligantur, licet teneantur ad usum moderatum temperantiae, sicut & magis ex decenti quam ceteri christiani.

Volentes itaque conscientiarum praedictorum Fratrum providere quieti, & his altercationibus finem dare, declarando dicimus, quod Fratres Minores ex professione suae regulae specialiter obligantur ad arctos usus seu pauperes, qui in ipsorum regula continentur: & eo obligationis modo, sub quo continetur seu ponitur regula dictos usus.

13. Dicere autem sicut aliqui asserere perhibentur, quod haereticum sit, tenere usum pauperem includi vel non includi sub voto evangelicae paupertatis, praesumptuosum & temerarium iudicamus.

14. Demum quia ex eo quod dicta regula per quos, & ubi fieri debeat Ministri Generalis electio tradens,

Ohledně darů koní a zbroje, prohlašujeme, že ve všech případech je nutno zachovávat to, co bylo výše stanoveno o peněžních almužnách.

12. Z výše uvedeného se však mezi bratry zrodila neméně palčivá otázka: Totiž, zda je Řehole zavazuje k úzkému a slabému užívání věcí, nebo k užívání chudému. Někteří totiž přesvědčeně tvrdí, že tak jako u vlastnictví věcí je vyžadováno zřeknutí v nejužším slova smyslu, tak i užívání je jim uloženo zřeknutí a nicotnost v nejužším smyslu. Jiní však naopak tvrdí, že Řehole je nezavazuje k žádnému chudému užívání, protože se tam o tom nemluví, a je tedy dovoleno, aby byli vázáni pouze k užívání umírněnému střídmostí, stejně a více, jak je přiměřené i ostatním křesťanům.

A protože tedy chceme uklidnit svědomí zmíněných bratří, a ukončit tyto spory, prohlašujeme, že Menší bratři jsou na základě slibu své Řehole zvláště vázáni k úzkému, či chudému užívání, jak je součástí jejich Řehole, a to v té míře závaznosti, v jaké Řehole obsahuje a ukládá uvedené způsoby užívání.

13. Avšak současně považujeme za projev opovržlivosti a pýchy, prohlašovat za blud, když někteří tvrdí, že chudé užívání je, nebo naopak není, součástí evangelního slibu chudoby.

14. Konečně, protože zmíněná Řehole sice stanovuje kdo a kde má volit generálního ministra, avšak

•(19)•

dum, eorum super hos specialiter conscientias onerantes.

Hinc est quod, cum Vir sanctus Fratres suos in paupertate summa, ac humilitate fundare voluerit, quoad affectum pariter & effectum, sicut gere regula tota clamat: convenit ipsis, quod nullo modo deinceps fieri faciant, vel fieri sustineant Ecclesias vel alia quaecumque aedificia, quae (considerato Fratrum inhabitantium numero) excessiva in multitudine & magnitudine debeant reputari.

Ideoque volumus, quod ubique in suo Ordine deinceps temperatis & humilibus aedificiis sint contenti, ne huic tantae paupertati promissae, quod patet oculis, contrarium foris clamet.

Quamvis etiam paramenta & vasa Ecclesiastica ad honorem divini Nominis ordinentur, propter quem omnia fecit ipse Deus: tamen qui absconditorum est cognitor, ad animum sibi ministrantium respicit principaliter, non ad manum: nec per illa sibi vult serviri quae suorum servitorum conditioni & statui dissonant: propter quod sufficere debent eis vasa & paramenta Ecclesiastica decencia, in numero & in magnitudine sufficientia competenter. Superfluitas autem aut nimia pretiositas, vel quaecumque curiositas in his seu aliis quibuscumque non postest ipsorum professioni vel statui convenire: cum enim haec sapiant thesaurizationem seu copiam, paupertati tantae quoad humanum iudicium derogant manifeste:

quapropter praemissa servari a Fratribus volumus, & mandamus.

za to ve svém svědomí musí převzít zodpovědnost.

Proto také, jak to celá Řehole nahlas připomíná, jestliže svatý muž chtěl založit své bratry v nejvyšší chudobě a prostotě, a to jak co do stavu mysli, tak i co do skutečnosti, sluší se, aby žádným způsobem neusilovali ani nestrpěli, že jejich kostely nebo jakékoli jiné budovy budou (s ohledem na počet bydlících bratří) považovány za příliš mnohé a velké.

Z toho důvodu si přejeme, aby se všude v Řádu spokojili s umírněnými a prostými budovami, aby chudoba, kterou vyznávají, nebyla kompromitována tím, co je navenek zjevné očím.

Ačkoli jsou nařízeny také liturgické oděvy a nádoby, ke cti Božího jména, pro které Bůh činí všechno, přece však ten, který zná i skryté věci, hledí především na duše těch, kdo mu slouží, a ne na jejich ruce. Nepřeje si proto, abychom mu sloužili věcmi, které budou v rozporu se stavem a postavením jeho služebníků. Z toho důvodu by se měli spokojit se slušným liturgickým oblečením a nádobami v dostatečném počtu a velikosti. Nadbytečnost, nebo nadměrná cennost, nebo jakákoli mimořádnost těchto věcí však nemohou být ku prospěchu jejich slibům a stavu. Vědí totiž, že shromažďování, a hromadění velmi kompromituje jejich chudob v očích lidského soudu.

Z toho důvodu si přejeme a nařizujeme, aby bratři zachovávali výše uvedené.

& de non aequitando extra casum necessitatis: item quod Fratres vilibus induantur. Item quod jejunare a festo omnium Sanctorum usque ad Natale Domini, & in sextis feriis teneantur: Item quod Clerici faciant divinum officium secundum ordinem Sanctae Romanae Ecclesiae: Item quod Ministri, & custodes pro necessitatibus infirmorum, & Fratribus induendis sollicitam curam gerant: Item quod si quis Fratrum in infirmitatem ceciderit, alii fratres debent ei servire: Item quod Fratres non praedicent in Episcopatu alicujus Episcopi, cum ab eo illis fuerit contradictum: Item quod nullus audeat penitus populo praedicare, nisi a Generali Ministro, vel aliis, quibus secundum declarationem praedictam id competit, fuerit examinatus, approbatus, & ad hoc institutus: Item quod Fratres qui cognoscerent se non posse praemissam regulam spiritualiter observare, debeant, & possint ad suos Ministros recurrere: Item quod omnia quae ponuntur in regula ad formam habitus tam Novitiorum, quam etiam professorum: necnon ad receptionis modum, ac professionem spectantia, nisi recipientibus quoad habitum Novitiorum (sicut dixit regula) secundum Deum aliter videatur.

Haec (inquam) omnia sunt a Fratribus tamquam obligatoria servanda: Item ordo communiter sentit, tenet, & tenuit ab antiquo, quod ubicumque ponitur in regula hoc vocabulum, teneantur, obtinet vim praecepti: & observari debet a Fratribus sicut tale.

a že nemají jezdit na koni s výjimkou zřejmě mé potřeby (3,12);

rovněž, že mají nosit levné šaty (2,16); stejně pak, že jsou povinni se postit od svátku Všech svatých do Narození Páně (3,5); a také v pátek (3,8);

podobně, že klerici se mají modlit hodinky podle řádu svaté římské Církve (3,1); obdobně, že ministři a kustodi se mají pečlivě starat o potřeby nemocných a jiných bratří, které je třeba obléknout (4,2); rovněž, že pokud někdo z bratří onemocní, mají o něj ostatní bratři pečovat (6,9);

dále, že bratři nemají kázat v diecézi biskupa, který by jim to zakázal (9,1); a rovněž, že nikdo z bratří nemá kázat lidem, aniž by byl [napřed] vyzkoušen a schválen a ustanoven generálním ministrem, nebo jinými, kterým to podle papežského prohlášení náleží (srov. 9,2);

obdobně, že bratři, kteří by poznali a zjistili, že nemohou duchovně zachovávat řeholi, mají a mohou se obrátit na své ministry (10,4);

také všechno, co je v Řeholi ustanoveno o podobě hábitu pro novice (ledaže by ti, kdo přijímají novice, uznali před Bohem [za vhodné] něco jiného) (2,9n) a o hábitu pro bratry se sliby (2,14),

nebo o způsobu přijímání do Řádu (2,1-6); a také předpisy ohledně slibů (2,11n).

Prohlašujeme, že toto všechno musí bratři zachovávat jako závazné, neboť tak se to obecně chápe, zastává a zastávalo od dávných dob, že kdekoli se v Řeholi objevuje onen obrat »jsou vázáni« (teneantur), dostává sílu příkazu a bratři jsou povinni jej jako takový zachovávat.

Zda bratři mohou dovoleně přijmout něco z majetku vstupujících do Řádu, pokud jej sami nabízejí; na co si bratři v takovém případě mají dát pozor.

6. Ceterum quia Christi Confessor praedictus agendorum, ac servandorum circa recipiendos ad Ordinem, Ministris, & Fratibus modum praebens, dixit in regula, quod caveant Fratres & eorum Ministri, ne sint solliciti de rebus suis temporalibus, ut libere faciant de eis quidquid ipsis a Domino fuerit inspiratum: licentiam tamen habeant ipsi Ministri mittendi eos ad aliquos Deum timentes si consilium requiratur, quorum consilio sua bona pauperibus erogentur:

dubitaverunt, & dubitant multi Fratrum, an liceat ipsis de bonis ingredientium quidquam recipere si donetur: & si ad dandum personis & conventibus possint eos inducere sine culpa:

Si etiam ad disponendum distributionem rerum talium debeant ipsi Ministri seu Fratres dare consilium, ubi ad consulendum alii, quam ex ipsis ad quos ingressuri mittantur, possint idonei invenire.

Nos autem considerantes attente intendisse sanctum Franciscum suae regulae professores, quos fundaverat in maxima paupertate, ab affectu temporalium rerum ipsorum ingredientium per dicta verba specialiter & totaliter elongare, ut quantum est ex parte Fratrum ipsorum, receptio ad Ordinem sancta & purissima appareret, & ne aliquo modo oculum viderentur habere ad bona eorum temporalia, sed ad ipso tantum divino servitio mancipandos:

6. Nadto, jelikož zmíněný Kristův vyznavač, když v Řeholi vymezoval, jak mají jednat, co mají zachovávat ministři a bratři při přijímání uchazečů do Řádu, stanovil, že *at se bratři a jejich představení vyvarují, aby se starali o jejich časné záležitosti, aby [tito] svobodně naložili se svými věcmi, jak by jim Pán vnukl. Ministři však mají dovoleno poslat je k nějakým bohabojným [lidem], na jejichž radu by svůj majetek rozdělili chudým* (Řeh 2,7n).

Mnozí bratři však měli a mají pochybnosti, zda smějí přijmout něco z majetku uchazečů do Řádu, pokud by jim to chtěli darovat, a zdali jim mohou poradit, jak darovat osobám a klášterům aniž by se provinili.

A také, zda ministři nebo bratři mohou poradit ve věci rozdělení majetku, kde by uchazeči o vstup do Řádu mohli najít vhodné příjemce daru.

My jsme však pozorně zvážili úmysly sv. Františka ohledně těch, kdo se zavázali žít podle jeho Řehole, a které založil v naprosté chudobě.

Je zřejmé, že chtěl, aby bratři zachovali naprostý odstup a nevměšovali se do majetkových záležitostí uchazečů, aby přijímání do Řádu, které se jeví jako svaté a velmi čisté, nebylo nějak poskvrněno tím, že by jim skrytě šlo spíše o majetek uchazečů, než o snahu učinit je svobodnými pro Boží službu.

habere tamen hortos aliquos ut colantur, ac olera & alia hortalia pretio distraherentur, necnon & vineas, repugnat suae regulae & Ordinis puritati, secundum quod dictus praecessor declaravit ac etiam ordinavit: quod si talia ad usum proxime dictos, ut puta agrum vel vineam ad colendum & consimilia Fratibus legarentur, per omnem modum Fratres a receptione talium abstinerent, cum etiam praemissa habere ut pretium fructuum suis temporibus habeatur, ad naturam & formam proventuum appropinquet.

Rursus cum praedictus Sanctus, tam in exemplis vitae, quam verbis regulae ostenderit se velle, quod Fratres sui & filii divinae providentiae innitentes, suos in Deum jacerent cogitatus, qui volucres coeli pascit, quae non congregant in horrea, nec seminant nec metunt: non est verisimile voluisse ipsum eos habere granaria vel cellaria, ubi quotidianis mendicationibus deberent sperare posse transigere vitam suam.

Et idcirco non ex timore levi relaxare se debent ad congregationes & conservationes hujusmodi faciendas: sed tunc tantum cum esset multum credibile ex iam expertis, quod non possent vitae necessaria aliter invenire.

Hoc autem Ministrorum & Custodum simul, & separatim in suis administrationibus & custodiis (cum Guardiani & duorum de conventu loci discretorum Sacerdotum & antiquorum in Ordine Fratrum consilio & assensu) duximus iudicio reliquen-

Avšak jestliže by měli obdělávané zahrady, olivové sady, vinice a jiné pozemky, jejichž produkty by byly určeny k prodeji, bylo by to v rozporu s jejich Řeholí a s čistotou Řádu, jak již to objasnil a jak nařídil i náš předchůdce, že jestliže by bratřím měly být odkázány do užívání takové věci, jako je pole, či vinice k obdělávání, bratři takové věci v žádném případě nesmí přijmout. Neboť i používání ceny úrody v době sklizně se svou povahou blíží přijímání výnosů z majetku (Eq5, č. 15).

Opět, jestliže uvedený světec jak svým životním příkladem, tak i slovy, napsanými v Řeholi jasně dal najevo, že si přeje, aby jeho bratři a synové *spoléhali* na Boží Prozřetelnost, a lnuli k tomu (srov. Řeh 6,6), jenž živí nebeské ptáky, *nemají komory ani stodoly, nesjí ani nežnou* (Lk 12,24; 1 Cel XXI, 58,7), nezdá se pravděpodobné, že by byl chtěl, aby bratři měli sýpky, nebo sklepy, jestliže by byli schopni se uživit každodenním žebráním.

Z toho důvodu by neměli příliš snadno činit ústupky a takto shromažďovat a uchovávat zásoby. Mohou to dělat pouze tehdy, když ze zkušenosti vědí, že s velkou pravděpodobností nebudou si schopni opatřit věci potřebné pro život.

Domníváme se však, že posouzení této nutnosti je třeba ponechat na ministrech a kustodech, společně i jednotlivě, každý ve své správní oblasti (po poradě a se souhlasem místního kvardiána a dvou jeho kněžských rádců a starších bratří), kteří

voti & regulae professores se talibus curis, & litigiosis actibus immiscere: ut & testimonium habeant ab his qui foris sunt, & puritati satisfaciant voti sui, evitetur per hic scandalum proximorum.

Verum etiam cum dicti Ordinis Fratres non solum a receptione, proprietate, dominio, sive usu ipsius pecuniae, verum etiam contrectatione qualibet ipsius, & ab ea sint penitus alieni, quemadmodum saepe dictus praedecessor noster in declaratione hujusmodi regulae plane dixit: cumque dicti Ordinis professores pro nulla re temporalis possint in iudicio expetire, praedictis Fratribus non licet nec competat, quin potius considerata sui puritate status debent scire sibi interdictum, quod hujusmodi executionibus & dispositionibus se exponant, cum haec saepius absque litigio & contrectatione vel administratione pecuniae nequeant expedire.

Verumtamen in his exequendis dare consilium ipsorum statui non obsistit, cum ex hoc ipsis circa bona temporalia nulla jurisdictio sive actio in iudicio, sive dispensatio tribuatur.

Bratří nemohou mít velké zahrady, vinice apod.

Nemají mít značně velké kostely, jejich budovy mají být přiměřené skromné.

11. Licet vero non solum sit licitum, sed & multum conveniens rationi, quod Fratres qui in laboribus spiritualibus orationis & studii sedule occupantur, hortos & areas habeant competentes ad recreationem vel recreationem sui, & interdum ad se ipsos post labores hujusmodi corporaliter deducendos, necnon ad habenda necessaria hortalia pro se ipsis:

hole, v žádném případě neměli vměšovat do soudních jednání a sporů, aby i ti, kdo stojí venku, mohli dosvědčit, že uspokojují požadavky čistoty svého slibu a aby se vyhnuli možnému pohoršení.

Protože však bratřím uvedeného Řádu má být zcela cizí nejen přijímání, vlastnění, držení nebo užívání peněz, ale také jakékoliv jednání o nich, jak často prohlašoval i náš předchůdce při výkladu této Řehole, není bratřím dovoleno ani jim není přiměřené, aby se dožadovali jakékoli časné věci na soudu.

Spíše mají vědět, že, s ohledem na čistotu jejich stavu, je jim zapovězeno, aby přijímali úkol být vykonavateli takových závětí, protože velmi často není možné toho dosáhnout bez sporů a bez administrativního zacházení s penězi.

Na druhé straně ale není v rozporu s jejich stavem udílet radu, jak postupovat v těchto věcech, protože z toho úkonu, zahrnujícího časné věci, nevyplývá žádná pravomoc nebo správní úkon před soudcem.

11. Nejenže je dovolené, ale přímo se sluší a je to vhodné pro mysl, aby bratři, kteří se usilovně věnují duchovní námaze modlitby a studia, měli odpovídající zahrady a prostory, kde by mohli uspořádat myšlenky a tělesně se zrekreovat po takové námaze a kde by také měli nutná množství záhonků a políček pro svou potřebu.

dicimus de cetero debere tam Ministros quam Fratres ceteros, ad dictis inductionibus ad sibi dandum & suasionibus, necnon & dandis circa distributionem consiliis abstinere, cum per hoc ad timentes Deum status alterius mitti debeant, non ad Fratres: ut vere cunctis pateant esse tam salubris Instituti paterni studiosi zelatores, saeduli, & perfecti.

Cum vero facere de rebus suis quod Dominus ispirabit, ipsamet regula ingredientibus liberum esse velit, non videtur quin liceat eis recipere, consideratis scilicet eorum necessitatibus & moderaminibus declarationis jam dictae, si quid de bonis suis intrans sicut, & ceteris pauperibus per modum eleemosynae libere velit dare: cavere tamen in acceptione oblatorum talium decet Fratres, ne ex receptorum quantitate notabili, praesumi possit sinister oculus contra ipsos.

7. Praeterea cum dicatur in regula, quod illi qui jam promiserunt obedientiam, habeant unam tunicam cum caputio, & aliam sine caputio qui habere voluerint: Item quod Fratres omnes vilibus induantur: nosque praedicta verba declaraverimus aequipollere praeceptis: volentes haec determinari plenius, dicimus quantum ad numerum tunicarum, quod plure uti non licet, nisi in necessitatibus, quae haberi possunt ex regula, secundum quod hunc passum memoratus praedecessor noster plenius declaravit.

Vilitatem autem vestium tam habitus, quam interiorum tunicarum, illam intelligi debere dicimus, quae secundum consuetudinem vel con-

Prohlašujeme tedy, že jak ministři, tak i ostatní bratři se mají vyvarovat dávání rad a pobídek uchazečům, ohledně toho, jak a komu majetek rozdělit, neboť tento úkol mohou lépe splnit jiné bohabojné osoby, ke kterým mají bratři uchazeče posílat, ne však k bratřím. A to proto, aby každému bylo zřejmé, že horlivě, vytrvale a dokonale usilují naplnit otcovské ustanovení.

Když totiž Řehole nabádá, aby [uchazeč] *naložil se svými věcmi, jak mu Pán vnukne*, současně usiluje učinit ho svobodným od těch, kdo ho přijímají. Rovněž se, i s ohledem na předchozí papežská prohlášení, nejeví dovolené přijímat od vstupujících nějakou část jejich majetku. Pokud si však uchazeč přeje obdarovat almužnou mezi jinými chudými i bratry, mají se bratři mít na pozoru, aby nevzniklo pohoršení na základě značného množství přijatých věcí.

7. Krom toho, když se říká v Řeholi: *Ti pak, kteří již slíbili poslušnost, ať mají jeden hábit s kapucí a druhý bez kapuce, když ho budou chtít* (2,14), a rovněž, že *všichni bratři ať nosí levné šaty* (2,16), jestliže jsme výše prohlásili, že tato slova je ekvivalentní příkazu, chceme tato slova blíže upřesnit a stanovujeme, že co do počtu hábitů, není dovoleno užívat větší množství, s výjimkou zřejmé potřeby, jak to může nastat v souladu s Řeholí, podle pokynů, které detailněji vypsali náš předchůdce (Exivit qui seminat, č. 17).

My však prohlašujeme, že lacinost odívání pro hábity i pro vnitřní tuniky, je třeba chápat tak, že se jedná o látku, která je považována za laci-

ditionem patriae debeat quantum ad colorem panni & pretium vilitas merito reputari: non enim quoad regiones omnes potest determinatus unus modus in talibus assignare.

Hujusmodi etiam vilitatis iudicium Ministris & Custodibus seu Guardianis duximus committendum, eorum super hoc conscientias onerantes: ita tamen quod servent in vestibus vilitatem, quorum etiam Ministrorum, Custodum & Guardianorum iudicio eodem modo relinquimus, pro qua necessitate possint ipsi Fratres calceamenta portare.

Prohlášení ohledně postů

8. Deinde cum duobus temporibus annotatis in regula, scilicet a festo omnium Sanctorum usque ad Nativitatem Domini, & maxime quadragesimae, in quibus jejunare tenentur, inferatur in eadem regula: aliis autem temporibus non teneantur nisi sexta feria jejunare: & ex hoc voluerint aliqui dicere, quod dicti Ordinis Fratres non tenentur, nisi ex condescencia ad alia jejunia, quam ad ista:

declaramus, debere intelligi eos non teneri ad jejunium aliis temporibus, preterquam in jejuniis ab Ecclesia constitutis: non est enim verisimile, quod vel Institutor regulae, vel etiam confirmator absolvere ipsos intendit a servandis illis jejuniis, ad quae de communi statuto Ecclesiae obligantur ceteri christiani.

Zakazují se pokladničky na almužny. Bratři se nemají užívat peněz jinak, než jak vymezil Mikuláš III.

O finančním depozitu a osobách, u nichž je deponován.

9. Porro cum dictus Sanctus volens Fratres suos super omnia a denariis seu pecunia esse totaliter alienos, praeceperit firmiter Fratribus universis, ut

nou co do barvy a ceny podle zvyklostí a podmínek v dané zemi, neboť s ohledem na rozdílné podmínky v rozličných krajích, nelze v této věci stanovit jeden závazný způsob.

Posouzení takové lacinosti ponecháváme na úsudku ministrů, kustodů nebo kvardiánů, kteří mají patřičné vědomosti a mohou ve svém svědomí o tom rozhodnout. Stejně tak jsou ministři, kustodi a kvardiáni oprávněni odpovědně posoudit, kdy a kde je nutné, aby bratři nosili obuv.

8. Dále, jelikož byly v Řeholi určena dvě období, totiž od svátku Všech svatých do Narození Páně, a dále doba postní, v nichž jsou všichni povinni se postit, lze z toho vyvozovat, že podle téže Řehole nejsou bratři povinni se postit, s výjimkou pátků.

Na základě toho někteří prohlašují, že bratři zmíněného Řádu nejsou vázáni k jiným postům, než těmto, leda jen na základě vhodnosti.

My prohlašujeme, že je třeba tomu rozumět tak, že v ostatních obdobích nejsou vázáni k postu, s výjimkou postů ustanovených Církví, neboť se nejví jako pravděpodobné, že by ten, kdo sepsal Řeholi, nebo ten, kdo ji potvrdil, zamýšleli osvobodit je od postů, ke kterým jsou obecným ustanovením Církve vázáni všichni ostatní křesťané.

9. Krom toho, protože si uvedený světec přál, aby bratřím byl zcela cizí vztah k mincím a penězům, důrazně nařídil všem bratřím, aby žádným

acquirere, vel eorum Ordini possunt, etiam in communi: declarando dicimus, quod successionum hujusmodi, quae etiam ex sui natura indifferenter ad pecuniam, & etiam ad alia mobilia, & immobilia se extendunt (considerata sui puritate voti) nullatenus sunt capaces:

nec licet eis valorem haereditatum talium, vel tantam earum partem, quod praesumi possit hoc in fraudem fieri, quasi sub modo & forma legati sibi dimissi facere, vel sic dimissa recipere:

quin potius ista sic fieri ab ipsis simpliciter prohibemus.

Cumque annui redditus inter immobilia censeantur a jure, ac hujusmodi redditus obtinere paupertati & mendicitati repugnet, nulla dubitatio est, quod praedictis Fratribus redditus quoscumque sicut & possessiones vel earum etiam usum (cum eis non reperiatur concessus) recipere vel habere (conditione considerata ipsorum) non licet.

Amplius, cum non solum quod malum esse dignoscitur, sed & omne quod speciem habet mali, sit a viris perfectis specialiter evitandum: ex talibus autem assistentiis in curiis, & investigationibus, cum de rebus agitur in ipsorum commoda convertendis, creduntur verisimiliter ex his, quae foris patent (de quibus habent homines foris judicare) in ipsis rebus Fratres assistentes aliquid quaerere tamquam suum: nullo modo debent hujusmodi

vedení bratři nemohou získávat nic pro sebe ani jako jednotlivci, ani společně jako Řád, prohlašujeme v tomto objasnění, že (s ohledem na čistotu svých slibů) bratři v žádném případě nejsou schopni být příjemci takových dědictví, lhostejno, zda se jedná o peníze, mobiliář či nemovitosti.

Rovněž jim není dovoleno přijímat hodnotu, odpovídající dědictví, nebo jeho poměrné části, protože by to mohlo být považováno za podvod, v tom smyslu, že by prostřednictvím zástupce něco mohli nechat odkázat, nebo nějakou formou přejímali to, co bylo pro ně odkázáno.

Proto jim jednoduše zakazujeme takto jednat.

A vzhledem k tomu, že roční výnosy jsou právně považovány za součást nemovitostí, a přijímání takových výnosů je v rozporu s chudobou a žebravostí, není pochyb o tom, že uvedeným bratřím (s ohledem na jejich stav) není dovoleno přijímat a držet jakékoli výnosy a stejně i vlastnictví nebo i jejich užívání (pokud k tomu nedostali svolení).

Dokonalí mužové se pak dále musí varovat nejen toho, co je přímo zlé, ale i toho, co jen jeví jako zlé. Také přítomnost u soudního dvora a ovlivňování, když se jedná o věcech v jejich prospěch, však je pravděpodobně patří mezi věci toho druhu, protože navenek to budí dojem (a lidé venku soudí především podle vnějšího zdání), že v těchto jednáních bratři něco žádají, jako by jim to patřilo. Proto by se ti, kdo slíbili život dle této Ře-

colliguntur a Fratribus, & in cellariis & granariis reconduntur, quod per anni residuum & absque eorum mendicatione possunt transigere vitam suam:

Item quod Ecclesias vel alia aedificia faciunt vel procurant fieri in quantitate & curiositate figurae, & formae, ac sumptuositate notabiliter excessiva, sic quod non videntur habitacula pauperum, sed magnatum: Paramenta etiam Ecclesiastica in plerisque locis tam multa habent, & tam notabiliter pretiosa, quod excedunt in his magnas Ecclesia Cathedrales:

equos insuper & arma eis oblata in funeralibus recipiunt indistincte:

tamen communitas Fratrum & specialiter Rectores ipsius Ordinis asselebant, quod praedicta, seu plura ex ipsis in Ordine non fiebant, quod & si qui reperiuntur rei in talibus rigide puniuntur: necnon contra talia ne fiant, sunt facta pluries ab antiquo statuta in Ordine multum stricta.

Cupientes igitur nos ipsorum Fratrum providere conscientis, & cuncta dubia (quantum possibile nobis est) de ipsorum pectoribus remove, ad praedicta, modo, qui sequitur respondemus.

Cum enim ad veritatem vitae pertineat, ut id quod exterius agitur, interiorem mentis dispositionem & habitum representet: necesse habent Fratres, qui se expropriatione tanta a temporalibus abstraxerunt, ab omni eo, quo dictae expropriationi esset, vel posset videri contrarium, abstinere.

Quia igitur in successionibus transit non solum usus rei, sed & domini-um suo tempore in haeres: Fratres autem praefati nihil sibi in speciali

lí a víno, které pak v tak hojném množství ukládají do sklepů a sýpek, že po zbytek roku jich mají dostatek na to, aby je nemuseli vyžebrávat.

Stejně tak staví nebo nechávají stavět kostely a jiné budovy natolik velké, typově výjimečné, a nákladné, takže vůbec nevypadají jako skromné příbytky pro chudé, ale jako sídla pro velmože.

Rovněž mají na velmi mnoha místech tolik velmi cenných liturgických oděvů, že v tomto ohledu předčí i velké katedrály.

Dále bez rozmyslu přijímají koně a zbroj, věnovanou jim při pohřbech.

Avšak společenství bratří a zvláště pak předáci Řádu tvrdili, že výše uvedené věci, nebo mnohé z nich, se v Řádu nedějí, a že pokud se něco takového zjistí, je to přísně potrestáno. A aby se něco takového nedělo, bylo již od dávných dob vydáno v Řádu mnoho přísných ustanovení.

Protože tedy chceme předejít možným výčítkám ve svědomí bratří, a (nakolik je nám možné) odstranit z jejich srdcí pochybnosti, na výše uvedené odpovídáme následovně.

Protože totiž patří k pravdivému životu, aby to, co se dělá navenek, odpovídalo vnitřnímu smýšlení a postoju, je nutné, aby se bratři, kteří zřeknutím se vlastnictví získali odstup od časných věcí, varovali také všeho takového, co se může nebo by mohlo zdát protikladné k uvedenému zřeknutí.

Z toho důvodu, protože v dědictvích nepřechází na dědice pouze užívání věci, ale také její vlastnění, přičemž

nullo modo denarios vel pecuniam recipiant per se, vel per interpositam personam:

istumque articulum declarans, praedecessor noster, casus & modos posuerit, quibus servatis a Fratribus non possint dici, nec debent per se, vel per alium pecuniae receptores, contra regulam vel sui Ordinis puritatem.

Dicimus Fratres teneri cavere summopere quod pro aliis causis & sub modis aliis, quam ponat dicti praedecessoris nostri declaratio, ad dantes pecunia, sive deputatos nuncios non recurrent, ne (si secus ab ipsis attentatum fuerit) transgressores praeepti & regulae merito possint dici: nam ubi alicui generaliter prohibetur, quod expresse non conceditur intelligitur denegatum.

Quocirca quaestus omnis pecuniae, ac oblationum, pecuniarum receptio in Ecclesia, vel alibi, cippi vel trunci ordinati ad offerentium, vel donantium pecunias reponendas: necnon & quicumque recursus ad pecunias, seu habentes ipsas, qui per declarationem ipsam non conceditur: haec inquam omnia sunt eis simpliciter interdicta.

Cum etiam recursus ad amicos spirituales expresse tantum in duobus casibus secundum regulam concedatur: videlicet pro necessitatibus infirmorum, & Fratribus induendis: idque pie & rationabiliter considerata necessitate vitae, ad alias necessitates Fratrum pro tempore occurrentes (cessantibus eleemosynis) seu etiam ingruentes, saepe dictus praedecessor noster duxerit extendendum: attendant Fratres praefati, quod pro nullis

způsobem nepřijímali mince ani peníze, a to ani sami, ani skrze prostředníka (4.1).

A náš předchůdce, když objasňoval tento článek, předložil případy a způsoby, které když bratři použijí, nebude možné o nich říkat, že v rozporu s Řeholí a čistotou svého Řádu přijímají peníze sami, nebo skrze prostředníka.

Prohlašujeme tedy, že bratři jsou vázáni dbát na to, aby se neutíkali k dár- cům peněz nebo k jejich pověřeným zástupcům v jiných případech a jinými způsoby, než jako to stanoveno v prohlášení našeho předchůdce (Eq§ 13n). Pokud by se o to sami pokusili, právem by mohli být označeni za narušitele příkazu a Řehole. Neboť kde je něco obecně zakázáno, a nebylo to výslovně dovoleno, chápe se, že to bylo upřeno.

Z toho důvodu jakékoli sbírky peněz či darů a přijímání peněz v kostele, nebo jinde, pokladničky schránky na přijímání peněz, obětí a darů, a také jakýkoliv užívání peněz nebo jejich přechovávání, které uvedeným prohlášením nebylo dovoleno, prohlašujeme, že je jim prostě zakázáno.

Jelikož i obracet se na duchovní přátele je podle Řehole výslovně dovoleno jen ve dvou případech, totiž *kvůli potřebám nemocných a kvůli oblečení pro bratry* (4.2), náš předchůdce po zbožném a rozumném zvážení životních potřeb uznal, že (když se nedostává almužen) je možné toto dovolení rozšířit i na jiné aktuálně existující životní a jiné potřeby bratří (Eq§ 13). Ať jsou si však bratři vědomi, že v žádném jiném případě, než

causis aliis quam praedictis vel similibus in via, vel alibi recurrere licet eis ad amicos hujusmodi, sive sint dantes pecunias seu deputati per ipsos, sive nuntii vel depositarii, seu alio quovis nomine appellentur: etiamsi concessi per eadem declarationem modi circa pecuniam integre servarentur.

Denique cum idem Confessor summe affectaverit, suae regulae professores totaliter esse abstractos ab affectu & desiderio terrenorum, & specialiter a pecunia in regula sepius repetita: curare Fratres vigilanter necesse est, quod cum ex causis praedictis & modis ad habentes pecunias deputatas pro ipsorum necessitatibus recurrere oportebit ad tenentes ipsas, quicumque hi fuerint principales vel nuntii, in omnibus sic se gerant, quod se cunctis ostendant in dictis pecuniis (sicut nec habent) penitus nihil habere.

Quapropter praecipere quod & qualiter pecunia expendatur, computumque exigere de expensa, eam quomodocumque repetere sive deponere, aut deponi facere, capsulam pecuniae, vel ejus clavem deferre, hos actus & consimiles sibi Fratres illicitos esse sciunt: praedicta enim facere ad solos Dominos pertinet, qui dederunt, & eos quos ipsi deputaverunt ad hoc ipsum.

Papežové přijímají jménem svým a Církve vlastnictví věcí, které je bratřím dovoleno mít.

Bratři nemohou dědit ani přijímat roční výnosy, vlastnictví a užívací práva.

10. Proinde cum Vir sanctus paupertatis praemissae in regula modum exprimens dixerit in eadem: *Fratres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem: sed tamquam peregrini & advenae in hoc seculo, in paupertate & humilitate Domino famulantes, vadant pro eleemosy-*

ve výše uvedeném, či srovnatelném, jim není dovoleno se na ulici nebo jinde obracet na takové přátele, ať už se jedná o dárce peněz, nebo o jejich zmocněnce, zástupce nebo uschovatele, či jakkoli jinak se budou nazývat. Způsobem dovoleným uvedeným prohlášením je nutno celistvě zachovávat.

Konečně, jelikož svatému Vyznavači v Řeholi velmi záleželo na tom, aby jeho následovníci nijak nelnuhli k pozemským věcem a netoužili po nich, zvláště pak po penězích, bratři musí bděle dbát na to, aby když ve výše uvedených případech se obrací na ty, kdo mají peníze, určené pro jejich vlastní potřeby, ať už by to byla knížata, či zmocněnci, v každém ohledu ať se chovají, aby bylo zřejmé, že nejsou vlastníky peněz (jak ať je i skutečností).

Proto ať je bratřím známo, že jim není dovoleno udílet příkazy k provedení a způsobu plateb, vyžadovat vyúčtování z výdajů, opakovat platbu, nebo deponovat či nechat deponovat peníze, odnášet truhlici s penězi nebo klíč od ní, apod. Neboť provádění výše uvedeného náleží jedině vlastníkovu peněz, který je daroval, a těm, které on k tomu zplnomocnil.

10. A stejně tak, když svatý muž specifikoval způsob chudoby slibovaný v Řeholi, řekl v ní: "*Bratři ať si nic nepřivlastňují, ani dům, ani místo, ani žádnou jinou věc, ale jako cizinci a poutníci, kteří na tomto světě v chudobě a v pokoře slouží Pánu, ať jdou s důvěrou*

na confidenter: sicque declaratum extitit per nonnullos praedecessores nostros Romanos Pontifices, hanc expropriationem intellige debere tam in speciali quam etiam in communi, propter quod & rerum concessarum omnium, oblatarum & donatarum Fratribus (quas & quarum usum facti, scilicet Ordini vel ipsius Fratribus licet habere) proprietatem & dominium in se & Romana Ecclesia receperunt, dimisso ipsis Fratribus in eis tantummodo usu facti simplicis.

Ad nostrum fuerunt deducta examen quae in Ordine fieri dicebantur, & videbantur praedicto voto & puritati Ordinis repugnare:

videlicet, ut ea prosequamur ex ipsis quae remedio credimus indigere, quod se institui haeredes non solum sustinent sed procurant: Item quod redditus annuos recipiunt interdum in tam notabili quantitate, quod Conventus habentes totaliter inde vivunt:

Item quod cum ipsorum negotia etiam pro rebus temporalibus in curiis agitantur, assistunt advocatis & procuratoribus, & ad instigandum eosdem se ibidem personaliter representant: Item quod executiones ultimarum suscipiunt voluntatum, & gerunt, seque intromittunt quandoque de usarum, vel male ablatarum dispositionibus seu restitutionibus faciendis:

Item quod alicubi non solum excessivos hortos, sed etiam vineas magnas habent, de quibus tam de oleis quam de vino multum colligiter ad vendendum:

Item quod temporibus messium vel vindemiarium sic copiose granum & vinum mendicando vel aliunde emendo

po almužně" (6,1n): A někteří z našich předchůdců římských papežů v této věci prohlásili, že toto zřeknutí se vlastnictví zavazuje bratry jako jednotlivce, i jako společenství. Z toho důvodu papežové přijímají do vlastnictví a správy svého a římské Církve všechno, co bylo bratřím uděleno, obětováno, darováno (u těch věcí, které je bratřím a Řádu dovoleno mít a fakticky je užívat), takže bratřím zůstává jen faktické užívání.

Našemu přezkoumání byla předložena praxe, údajně existující v Řádu, která se zdá být v rozporu s uvedeným slibem a čistotou Řádu.

Nechali jsme prozkoumat tyto věci, o kterých se domníváme, že potřebují nápravu, že totiž bratři nejen strpí, když jsou ustanoveni dědici, ale přímo o to usilují, takže pak dostávají roční výnosy z majetku v tak značném množství, že jsou pro některé kláštery přímo zdrojem obživy.

A rovněž, když se to týká jejich časných záležitostí, působí při soudních dvorech, navštěvují advokáty a prokurátory, a osobně jim dávají pokyny; a také se ujímají vykonání posledních vůlí, a vměšují se do jednání, když se rozhoduje o jejich užívání, nebo ještě hůře o odmítnutí, nebo o náhradách.

A dále, že na některých místech mají nejen rozsáhlé zahrady, ale také velké vinice, ze kterých se sklízí velké množství hroznů a oliv, určených k prodeji.

A podobně, že v období sklizně obilí a hroznů bratři intenzivně vyžebrávají a jinde i nakupují obi-